

Bodyscanners roepen te veel vragen op.

Van Brakel, Rosamunde Elise; De Hert, Paul

Published in:
Private veiligheid

Publication date:
2010

Document Version:
Final published version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Van Brakel, R. E., & De Hert, P. (2010). Bodyscanners roepen te veel vragen op. *Private veiligheid, maart 2010*(44), 15-16. <http://www.vub.ac.be/LSTS/pub/Dehert/347.pdf>

Copyright

No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form, without the prior written permission of the author(s) or other rights holders to whom publication rights have been transferred, unless permitted by a license attached to the publication (a Creative Commons license or other), or unless exceptions to copyright law apply.

Take down policy

If you believe that this document infringes your copyright or other rights, please contact openaccess@vub.be, with details of the nature of the infringement. We will investigate the claim and if justified, we will take the appropriate steps.

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/261436640>

Bodyscanners roepen te veel vragen op

Article · July 2010

CITATIONS

0

READS

10

2 authors:

Rosamunde Van Brakel
Vrije Universiteit Brussel

33 PUBLICATIONS 365 CITATIONS

[SEE PROFILE](#)

Paul De Hert
Vrije Universiteit Brussel

332 PUBLICATIONS 2,526 CITATIONS

[SEE PROFILE](#)

Some of the authors of this publication are also working on these related projects:

Moving Life (FP7) European Project [View project](#)

Incorporating European Fundamental Values into ICT for Ageing: A Vital, Political, Ethical, Technological, and Industrial Challenge [View project](#)

pro & contra

Een rubriek waarin we wetenschappers, beleidsmensen en spelers uit het private veiligheidsveld aan het woord laten over aan actueel thema in de sector

Une rubrique où nous invitons des scientifiques, des décideurs (politiques) ou des acteurs de terrain du domaine de la sécurité privée à s'exprimer sur des thèmes d'actualité

Veiligheid op luchthavens:

Na een nieuw incident, dit keer met een Nigeriaanse terrorist op de vlucht Schiphol-Detroit, klinkt de roep naar meer veiligheid op luchthavens weer wat luider. Er is heel wat commotie over de suggestie om bodyscanners te installeren. Metaaldetectors gaan niet ver genoeg, zeggen de beveiligingsbedrijven. Zij pleiten voor een directe invoering van de bodyscanners. Europa heeft daarvoor een voorstel op tafel liggen, maar wacht argwanend nog enkele

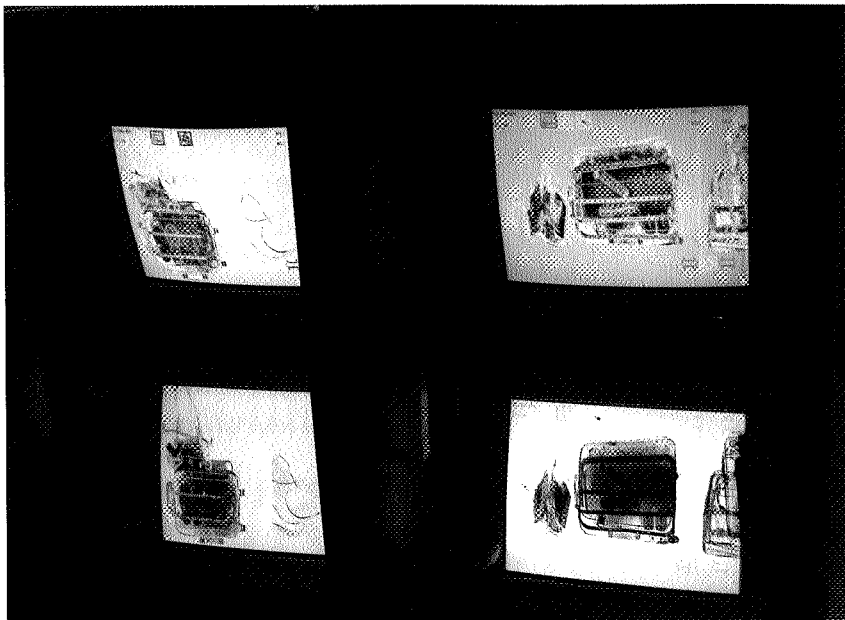
studies af. Bepleiters van de privacy waarschuwen intussen voor een ondoordacht gebruik van de bodyscanners. Op zoek naar een evenwicht tussen veiligheid en aantasting van de persoonlijke levenssfeer.

Gaan bodyscanners te ver?

Aviation Security Services Association International: "Alle middelen zijn goed die veiligheid op luchthavens bevorderen"

De discussie over de introductie van de bodyscanners op luchthavens was al bezig voor het laatste incident op een vlucht. "Sinds 2008 ligt een voorstel van de Europese Commissie op tafel om bodyscanners toe te voegen aan de lijst van toegelaten en goedgekeurde veiligheidstechnologieën en apparatuur, alsook om gepaste maatregelen te stellen die het gebruik van de scanners op de Europese luchthavens zouden toelaten en reglementeren", zegt Roxanne Vande Zande, legal advisor bij de Aviation Security Services Association International (ASSA-I)⁽¹⁾.

(1) De Aviation Security Services Association - International vertegenwoordigt de particuliere beveiligingsbedrijven die beveiligingsdiensten op

14

“Het Europees parlement heeft dit initiatief van de Europese Commissie echter geblokkeerd. Het gebruik van bodyscanners zou een inbreuk zijn op de privacy van de passagiers. Als gevolg hiervan heeft het Europees parlement de Europese Commissie de opdracht gegeven om een grondige studie te verrichten naar de werking van de apparatuur, de gevolgen op de gezondheid ervan en de impact op de mensenrechten en bestaande wetgeving in verband met databeheer en -bescherming. Sinds begin 2009 is de Europese Commissie volop bezig met het consulteren van alle belangengroepen over de voorwaarden tot gebruik en installatie van deze scanners op de Europese luchthavens.”

“De bodyscanners worden door de Europese Commissie en een aantal Europese parlementsleden wel degelijk gezien als één van de mogelijke technische oplossingen om een hoog vei-

luchthavens en aan luchtvaartmaatschappijen leveren. Het doel van ASSA-I is de belangen van deze particuliere beveiligingsbedrijven te verdedigen in nationale, Europese en internationale fora en de hoge kwaliteit van de veiligheidsdiensten te promoten en te bevorderen.

ASSA-I is een corresponderend lid van CoESS (Europese Confederatie van veiligheidsdiensten).

ligheidsniveau te handhaven. Met deze apparatuur is het namelijk mogelijk een foto van het menselijk lichaam te nemen en dit door de kleren van de passagier heen. Op deze manier kan men zeer snel en efficiënt in kaart brengen of de persoon in kwestie goederen op zich draagt die verboden zijn. Het Europees parlement is zich wel degelijk bewust van het grote voordeel dat deze technologie kan bieden, waardoor de toegevoegde waarde van deze bodyscanners dan ook niet in twijfel wordt getrokken. De Europese parlementsleden stellen zich echter grote vragen rond de operationele toepassing van de technologie en de gevolgen die dit kan hebben op de privacy van de passagiers (in verband met de verkregen beelden en data) en de mogelijke negatieve gevolgen voor de gezondheid die eraan verbonden zouden zijn.”

“Sinds de vrijdelde aanslag op de Northwest vlucht naar Detroit van 25 december 2009, barstte het debat rond het gebruik van bodyscanners weer helemaal los. De Verenigde Staten hebben sinds de recente gebeurtenissen gevraagd om bodyscanners te plaatsen in alle Europese luchthavens, zodat alle vluchten naar de Verenigde Staten

kunnen worden gescreend met behulp van deze technologie. De Europese ministers van Justitie hebben echter beslist om niet onmiddellijk in te gaan op de vraag van de Verenigde Staten. Zij wensen namelijk eerst de resultaten afwachten van een studie rond bodyscanners die momenteel wordt afgerond door de Europese Commissie. De Europese ministers stellen zeer duidelijk dat vooraleer bodyscanners op alle Europese luchthavens kunnen worden ingevoerd, er duidelijk bewijs moet worden geleverd dat deze technologie en de toepassing en gebruik ervan geen negatieve invloeden hebben op de gezondheid en de privacy van de passagiers.”

“Hierdoor is er van een Europese verplichting betreffende bodyscanners nog steeds geen sprake. Dit betekent echter geenszins dat de individuele EU-lidstaten geen gebruik kunnen maken van deze technologie. Het is de EU-lidstaten namelijk toegelaten om strengere maatregelen te treffen dan deze voorzien in de EU-reglementering. Sommige landen, zoals het Verenigd Koninkrijk en Nederland, hebben sinds de mislukte aanslag van december 2009 dan ook de beslissing genomen om zo snel mogelijk de bodyscanners in gebruik te nemen op hun luchthavens.”

“ASSA-I steunt dan ook ten volle het voorstel om de bodyscanners op alle Europese luchthavens in te voeren en dit ter vervanging van de WTMD technologie (“walk through metal detector”). De WTMD-technologie kent namelijk zijn beperkingen en kan enkel metalen voorwerpen opsporen. Hier zouden de bodyscanners wel degelijk hun meerwaarde kunnen aantonen. ASSA-I is zich echter wel bewust dat het gebruik van zulke technologie gepaard moet gaan met een sterk wettelijk kader dat voldoende zekerheden inhoudt in verband met informatiebeheer en bescherming van de privacy. De beelden, die gegenereerd worden door

de bodyscanner, moeten van op afstand bekeken worden door goed opgeleide en gekwalificeerde screeners die op geen enkele manier een directe interactie hebben met de passagiers in kwestie."

"ASSA-I is van mening dat alle middelen die de veiligheid op de Europese luchthaven bevorderen een belangrijke en positieve aanwinst zijn. Daarom moeten we ze ondersteunen, ontwikkelen en promoten. Men mag echter niet van de veronderstelling uitgaan dat de bodyscan of een andere technologie, op zich, tot 100% veiligheid zal leiden. De veiligheid zal er zonder enige twijfel door verhoogd worden maar technologie, hoe gesofisticeerd ook, levert geen voldoende eindresultaat op zonder de interpretatie van de opgeleide screener achter de apparatuur. Daarom wenst ASSA-I te benadrukken dat de menselijke factor in de beveiliging van de luchtvaart één van de meest vitale en belangrijke factoren is van het gehele veiligheidsproces en dat het van essentieel belang is dat dit menselijk ingrijpen niet wordt vergeten of onderschat. Het zijn goed opgeleide en professionele veiligheidsagenten, ondersteund door de juiste technologieën (waaronder de bodyscanners) die het beveiligingsproces vervolledigen."

**Privacyspecialisten:
"Bodyscanners roepen te veel vragen op"**

Sinds de aanslagen op de WTC torens in 2001 is luchtvaartveiligheid een constante bezorgdheid voor beleidsmakers. "Elke keer er een nieuwe (verijdelde) aanslag gebeurt, wordt er in allerijl een nieuwe veiligheidsmaatregel toegepast zonder dat er kritisch stil wordt gestaan bij de efficiëntie en sociale consequenties van deze maatregelen", zeggen privacyspecialisten Rosamunde van Brakel (Centre for Criminological Research, Universiteit van Sheffield) en Paul De Hert (VUB-LSTS). "Er kunnen verschillende redenen aangegeven worden

voor een niet overhaaste invoering van bodyscanners in de EU."

"Verschillende experts trekken de effectiviteit van de scanners in twijfel. Er wordt zelfs geopperd dat als de verdachte van de aanslag op de vlucht Schiphol-Detroit door een bodyscanner was gegaan men de componenten van de bom niet zou hebben opgemerkt. De scanners kunnen niet zien of dat er in de lichaamsholtes iets verstopt is en verschillende stoffen die gebruikt kunnen worden om een bom samen te stellen worden niet opgemerkt."

Er zijn ook andere manieren om luchthavens te beveiligen, menen van Brakel en De Hert. "De Israëlische top veiligheidsexpert in luchtvaart, Rafi Ron, is sceptisch over bodyscanners en geeft aan dat de enige effectieve maatregel in terrorismepreventie gedragsprofilering is."

Wetenschappers stellen zich ook vragen bij de invloed van bodyscanners op de gezondheid. "Verschillende commentatoren geven aan dat er een potentieel gezondheidsrisico is omdat bodyscanners straling afgeven", zeg-

gen van Brakel en De Hert. "Miljoenen mensen gaan dagelijks doorheen die scanners, sommigen meerdere keren per week en het spreekt voor zich dat dit aspect eerst ernstig wordt bekeken, zeker als je weet dat er alternatieven bestaan voor deze toestellen zonder gezondheidsrisico's."

"Het privacy argument wordt helder wanneer men de mondiale toepassing van deze scanners voor ogen neemt. Verschillende mensen ervaren dit blootleggen via een scan als erg invasief. Voor bepaalde culturen is het maken van een afbeelding van een naakt persoon verboden. Mensen die incontinent zijn, die protheses hebben of andere ongemakken die verborgen worden onder hun kleren en waarvan ze niet willen dat iedereen dit weet zullen twee keer nadenken voordat ze terug het vliegtuig nemen."

"Het idee dat mannelijke veiligheidsagenten naar een naakte afbeelding van een vrouw kunnen kijken is heel ongemakkelijk voor veel vrouwen. Praktisch gezien is het moeilijk om steeds te veranderen van veiligheidsagent afhanke-

lijk van het geslacht van de passagier, waardoor dit niet gegarandeerd kan worden. Een van de mogelijke gevaren is dat afbeeldingen zullen worden opgeslagen en verspreid. De technologie wordt momenteel op zulke manier gemaakt dat het mogelijk is om afbeeldingen op te slaan. Waarom is dit nodig? Zullen beelden in de toekomst gebruikt kunnen worden als bewijsmateriaal tijdens een proces?"

"Deze bezwaren zijn niet zo licht weg te wuiven. Epic heeft vele onaangekondigde functies ontdekt bij de Amerikaanse bodyscans, zodat schijnbare garanties zinledig werden. In Amsterdam is de bodyscan zo opgesteld dat alle reizigers de beeldscan kunnen zien van anderen. Privacy ernstig genomen?"

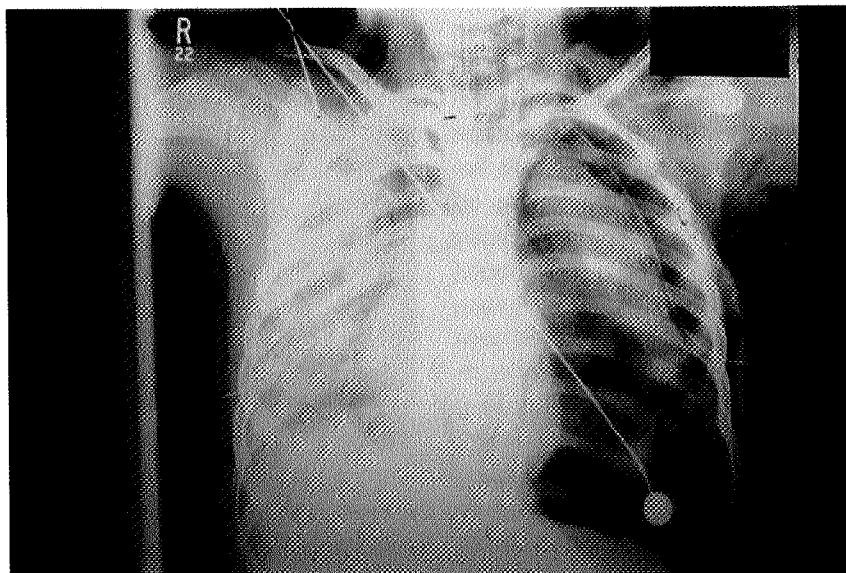
"Tenslotte is er het discriminatie argument en het juridisch argument. De kost van het gebruik van de scanners is erg hoog waardoor in de meeste gevallen men niet iedereen gaat screenen. Men kan dit at random doen maar in de praktijk wordt geopteerd om op basis van profiling mensen te selecteren. Het gebruik van profiling is zelf niet onbesproken en roept verschillende vragen op met betrekking van de privacy en discriminatie. De Britse mensenrechtencommissie heeft recent een brief geschreven naar de minister van Transport waarin staat dat de manier waarop de technologie nu wordt toegepast in het Verenigd Koninkrijk in strijd is met de Britse privacy- en discriminatiewetgeving."

"Juridisch zijn er veel openstaande vragen, zoals over de legaliteit van het maken van deze afbeeldingen van kinderen. In de meeste landen in de EU is dit bij wet verboden en toch stuurt men er kinderen door de scanner."

"Men moet een balans opmaken tussen veiligheid en de impact die dit soort surveillance maatregelen hebben op vrijheden, rechten en democratie. Zeker als de technologie niet efficiënt is kan

men zich afvragen waarom men bereid is deze vrijheden op te geven zonder dat men daar veel meer veiligheid voor in de plaats krijgt? Een belangrijk aspect wat vaak wordt vergeten in discussies door beleidsmakers en industrie over de

invoering van dit soort technologieën is dat het bijdraagt tot een cultuur van angst, verdachtmaking en wantrouwen wat volgens verschillende academische experts alleen maar zal leiden tot meer terroristische aanslagen." ■

Wat is een bodyscanner?

De nieuwste hype in de luchtvaartwereld is de Pro Vision. Op de luchthaven van Schiphol staan er sinds 2007 zo'n 15 bodyscanners. Sinds het incident op de vlucht Schiphol-Detroit hebben ze in Amsterdam nog eens 60 bodyscanners bijbesteld.

De bodyscanner ziet meer dan de traditionele metaaldetector. Als een reiziger door de sluis wandelt, blijft staan en de armen in de lucht steekt, kan het apparaat zijn of haar body scannen. Het resultaat is een wat vaag beeld van het lichaam op een computerscherm. Het is bijna niet te zien of de reiziger een man of een vrouw is. Eerdere versies van de bodyscanner toonden wel meer details. Maar volgens een Britse studie kan de bodyscanner dun plastic, bepaalde chemische stoffen en vloeistoffen niet herkennen.

De Pro Vison stuurt radiogolven uit die door textiel dringen, maar weerkaatsen op de huid. Als de radiogolven iets tegenkomen dat niet menselijk is, verschijnt een rode kleur op het scherm. Dat kan een portefeuille, een sleutelbos, maar ook een revolver of een bom zijn.

Eén Pro Vision-toestel kost zo'n 150.000 euro.

OX (DM)
K

Private Veiligheid Sécurité Privée

bewaking / beveiliging / opsporing
gardiennage / sécurité / recherche privée

Nummer 44 - Maart 2010 / Numéro 44 - Mars 2010